

ÜNNEPÉLYES BESZÉD

MELLYET

A' MAGYAR KIRÁLYI TUDOMÁNYOS EGYETEM

UJONNAN ALAKÍTÁSÁNAK

LXVII. ÉV FORDULATI NAPJÁN,

UGYMINT

1847-ik ÉVI JUNIUS 25-én

AZ EGYETEMI NAGY TEREMBEN MONDOTT,

ÉS

KÖZ KIVÁNSÁGRA KIADOTT

VERNEY JÓZSEF.

SZÉPMŰVÉSZETI ÉS BÖLCSELETI TANÁR, AZ ÉSZTAN, ÉRZÉKTÜLI ÉS ERKÖLCSI BÖLCSELET NY. R., A' BÖLCSELETI TÖRTÉNETTANNAK PEDIG R. K. TANÍTÓJA; A' BÖLCSELETI KÁR MÁSOD IDŐSBJE; JENAI ÁSVÁNYTANI TUDÓS TÁRSASÁG TISZTELETBELI, A' JÁSZVÁSÁRI MOLDVAI ÉS GÖRLICZI POROSZORSZÁGI TERMÉSZETVIZSGÁLÓ TÁRSULÁTOKNAK PEDIG LEVELEZŐ TAGJA; ESZTERGOM, GYŐR, TORNA ÉS ZÓLYOM VÁRMEGYÉK, 'S A' FÜSI ÉS BÁCSAI EGYHÁZI NEMESI SZÉKEK TÁBLABÍRÁJA, A' MAGYAR KIR. TUDOMÁNY EGYETEM EZ IDEI IGAZGATÓJA.

BUDÁN,

A' MAGYAR KIR. EGYETEM BETŰIVEL.

1847.

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

BUDAPEST

UNIVERSITÄT DES SAZS

UNIVERSITÄT DES SAZS

KNY-19-01622

Tisztelt Gyülekezet!

Azoktól, kik ünnepélyes alkalmakkor mint szónokok lépnek fel, az egész világon mindenütt megkivántatik és pedig méltán hogy beszédöknek olyan tárgyat tűzzenék ki, melly hallgatóik figyelmét megérdemelje, és az ilyen figyelmet érdemlő tárgyról úgy szólljanak, hogy ezzel maradandó benyomást tegyenek, és sok jó eredményt eszközöljenek. Mennél elevenebben meggondolom én ezt, annál elnyomhatatlanabbá válik kebelemben az az aggodalom, melly engemet most e' szószerkekre kísért. — Akár annak a' hivatalnak méltóságát tekintsem, mellyel fel vagyok ruházva, — akár e' körnek díszét, melly engemet itt körül övedz; — akár az ügynek fontosságát, melly kezelésemre bizva, akár ez időpontnak jelentőségét, mellynek hullámain lebegek: nekem ez ünnepi napon kevéssel igen sokat kellene mondanom és a' sok mondani valónál az ékeszóllás leghatályosabb fegyvereivel kellene élnem; ehez azonban sokkal fényesebb tehetség és ügyesség kivántatik, mint a' millyent én magamban érzek! A' szokás, melly szerint e' honi egyetemünk mindenkori Igazgatója egyszer azon évben, mellyben hivatalát viseli, az egyetemi ifjuságot maga körül összevegyűteni, 's ahoz intő, serkentő, burditó szavakat intézni tarto-

zik, minden bizonnyal szép és dicséretes, mert egy szerencsés szempillantásban kivetett magva az atyai intésnek, ha fogékony szivnek termékeny fenekére hull, az egész életre gazdag gyümölcsöket teremhet; ugy de hullhatnak-e ilyen jó magvak más mint termékeny kebelből? — A' szokás, melly szerint honi egyetemünk mindenkor Rectora az össze sereglett ifjuság körébe az egyetem díszes tanítói kara által kísértetik, szép és dicséretes, mert a' felszóllalónak szavai illy tekintélyes férjfiak jelenléte által, kik a' tudományoknak minden ágazatait képviselik, természetesen még érdekesebbeké tétetnek; ugy de nem teszi-e épen a' tudományok minden ágaiban honosult, és azoknak minden titkaiba beavatott bölcs férjfiaknak jelenléte a' szóno-
kot arra, hogy érdekesen szólhasson, elfogulttá? — A' szokás, melly szerint honi egyetemünk Igazgatója az ilyen egyetemi ünnepélyeknél mindenkor az egyetem legfőbb czélzásait köteleztetik szemügyre venni, szép és dicséretes, mert semmi sem mozdithatja valamelly intézetnek felvirágoztatását annyira elő, mint azon iránynak felfogása, mellyet követnie kell; ugy de miután ez ügy legnagyobb ügyességgel már annyiszor kimerítetett nem lesz-e ennek uj meg uj oldalait kiszemelni, évről évre mindég nehezebb? — A' szokás, melly szerint honi egyetemünk mindenkor Igazgatója a' haladó kor nevedő igényeihez simulni kényszerül, szép is dicséretes, mert előhaladás a' tökéletesedés ösvényén az emberiség legnemesebb feladása; ugy de nem vet-e az évek folytában a' testi erők hanyatlása az előhaladásnak hová tovább elakasztó gátokat? Igen is, midőn én mindezeket átfontolom, lehetetlen elnyomnom azt az aggodalmat, melly engemet e' szószerűkre kísért, mert nagy feladásomhoz igen egyenetlen tehetséggel lehet járulnom.

Mindazáltal nagyon felbátorit engemet az a' tárgy, melly e' szempillantatokban lelkem szemei előtt felmerül, — mindnyájunk figyelmét a' legnagyobb mértékben megérdemli, — s minthogy maga mellett elég fenn hangon szól,

mesterkelt szónoklatot nem kíván. E' tárgy nem más mint jelenkorunk követelése rajtunk mindyájunkon, kik e' tudományos egyetemnek akár tanító, akár tanuló tagjai vagyunk. — Engedjétek meg tehát, hogy e' tárgyat megragadva, egyszerű beszédben, előtökbe adjam: mit követel a' XIX században korunk szelleme honunk tudományos egyetemén? — Nem lehet szándékom, hogy e' követeléseknek legapróbb részleteibe bocsátkozzam; meg kell elégednem, ha én azokat legnevezetesebb viszonyainkra nézve nagyjában ki tűntethetem. E' korlátok között pedig korunk szelleme méltán követeli, hogy e' honi tudományos egyetem: tudományt szerető 's felvilágosodott tudósokat — jeles embereket, lelkes hon fiakat adjon a' hazának.

Tudósokat, az az olyanokat nevelni, kik a' tanulatlanoknál többet tudnak, ez volt a' tanintézeteknek minden időkben elismert feladásuk. A' kik valaha iskolákat állítottak fel, vagy fenállókat fentartani igyekeztek, azok a' legalsóbb néptanodánál kezdve a' legfelsőbb tudományos egyetemig nem követeltek mást, mint megragadását, gyarapítását, terjesztését a' hoszas tapasztalások által egyszer előidézett esméreteknek, és ezekben gyakorolni, kifejteni, mivelni amaz isteni szikrát az emberben, az észt A' mi a' tudományos intézeteknek czélját illeti, ez mindenkor és mindenütt elhatározottan, változatlanul egy dologban központosult, 's ez az egy dolog a' Tudomány. Ugy van, azon időtől fogva, midőn legelsőbben találkozott ember, a' ki másokat tanítani akart, 's találkozott ember, a' ki másoktól tanulni kívánt, mind mostanig, a' T u d o-

mány volt egyik ama fő tárgyak közül, melyet a' földnek népei óhajtottak, keresték, és sokszor szinte bálványozva imádtak. — Ugy de miért? Ez valóban feltűnő. Valamint öszve hangzó volt a' tanintézetek főczéljáról az idők mindenkori fogalma: szint olly eltérők, különbözők valának koronként a' Tudományok szükségéről, hasznáról, méltóságáról a' nézetek. Ezek a' nézetek különféle irányt véve, azon elhatalmazó szeszélyek, indulatok, szenvedelmek színét viselték, mellyeknek szolgálatjába szegődtek. Voltak például idők, mellyekben minden vágyok és törekvések tetőpontján állott a' kenyér. A' néptömeg nem esmert magassabb érdeket, gyönyörűséget, boldogságot, mint ollyan jövedelem forrásokra tehetni szert mellyek a' gyomornak kérdéseit: mit eszünk? mit iszunk? mivel ruházkodunk? kényelemmel kielégíthették. Illyenkor a' tudománynak is csak annyi bece volt, a' mennyi ügyességet a' tollnak, nyelvnek, ecsetnek, ekeszarvának s. t. ef. forgatására tőle várni lehetett. És illyenkor a' tudományos egyetemektől sem igényeltetett több, minthogy a' polgári életnek különféle szakjait a' kenyérkeresésre ügyes egyénekkel lássa el! — Voltak idők, mellyeknek szellemén a' pusztá divat gyakorolta zsarnoki hatalmát. Úszni a' néptömeg szokásainak folyamán, 's mindenben ugyan azt tenni a' mit mások legfőlebb feltűnőbb ügyességgel és izléssel, ez volt a' magasabb életnek, miveltségnek tisztelve tisztelt szabálya. A' ki mint nevetséges különcz megvetettetni, vagy gúnyoltatni nem átalott, annak nem kellett több, mint a' sokaság csoportja közül kiválva a' szebb, jobb, nemesebb eszmék 's érzelmek szokatlan tüneményei után iramodnia. Illyenkor a' tudományok is csak annyit nyomtak az érvényesség mérlegén, a' mennyiben azok az egyszer megkedvelt gondolkodás modorához simulni hajlandók voltak, 's a' gyáva felületesség telhetetlen kíváncsiságát meglepő és mulattató, újdonságokkal kecsegtetni tudták. 'S illyenkor a' tudományos egyetemektől sem igényeltetett több, mint hogy a' társas élet körét ollyan egyének-

kel lássa el, kik betanult sok és sokfélék tudása által egymással vetélkedve a' divat embereinek unalmát elüzni képesek legyenek. — Voltak idők, melyekben az elkülönzés, pártoskodás dühös szenvedélye özönlötte el az élő nemzedék lelkiületét. Makacs meghittséggel ragaszkodni a' sokszor tulajdonképen nem is értett, nem is tisztelt, de az ösöktől öröklött véleményekhez, — csak azokat tűrni, szeretni, kik külsőkép követik a' felekezet zászlóját, ellenben gyűlölni, üldözni, pusztítani azokat, kik saját meggyőződésök útján járni merészkednek, ez volt a' világi értelmesség napi rendén. Illyenkor a' tudományoknak is csak annyiban tulajdonított fontosság és figyelem, a' mennyiben azok a' pártoknak zsoldjába állani alkalmasoknak találtattak. És illyenkor a' tudományos egyetemektől sem kívántatott több, minthogy az erősebb félnek fegyverét köszörüljék a' méltatlanul gyűlölt testvérek ellen! — Ezek kétség kívül szomorú idők valának. Szomorúak, mert a' tudományoknak ennyire lealázása, a' tudományos intézeteknek illy kigunyolása egyedül az emberi természet méltóságának félre értéséből származhatott. Mert a' hol az ember ön magát nem érti, saját valójának 's életének jelentőségével tisztába jönni nem tud, mi módon lehetne az képes akármilyen más e' világon érdeme szerint megbecsülni?

A' mi jelenkorunknak ebben kitünő sajátos elsőbbségei vagynak. Neki — a' világ megváltójának szellemétől jobban áthatva, — az Istenség képére teremtetett embernek rendeltetéséről nemesebb fogalma van, a' tudományok szükségét tisztább szemekkel nézi, 's azért az azokat ápoló intézetekhez is magasabb igényekkel járul. Neki az emberiség nem olly hangya sereg, melly az útjában lévő igaz gyöngyöt elkerülve egyedül a' porban heverő morzsalék után cseng; sem olly könnyelmű lepke család, melly a' vetések hullámozó kalászhai felett átlebegve, az alatta lévő virágocskák kelyhein nyaláncoskodik, sem olly ragadozó vadállat csorda, melly minden szelid érzésektől idegen, vér után sovárogo: — hanem neki az ember a' teremtető Istennek

remeke, hallhatatlan valóság, mellynek életpálya az örök-kévalóság, czélja pedig tökéletesedés által az Istenhez megközelítése. Azért jelenkorunk a' tudományt olly légnek kezdi nézni, mellyből az emberi lélek az ő éltető lélekzetét veszi, — ollyan forrásnak, mellyből a' lélek emésztő szomját megoltja — ollyan égő szövétneknek, melly élet utjának setétjét felderíti, 's azért azt akarja, hogy a' tudományos egyetemek a' tudományt hová tovább a' tudomány tiszta ösvényére vezessék — azt az előítéletek, balvélemények, ferdeségek eddigi salakjaiból mindinkább kivetkeztessék, — a' szent igazságnak egyes fénysugárait akár honnét löveljenek azok elő, össze gyűjtsék, — a' tanuló ifuságnak egészséges táplálékot adjanak, vele a' tudományokbani buvárkodást megkedveltessék — — eltávoztatva az előbbi bajt, melly szerint azok a' tanulást olly gyötrelmennek tartották, mellytől minél előbb megszabadulhatni a' legnagyobb nyereségnek nézvén, alig várhatták, hogy lerázván magokról az iskolai port, a' tanulástól örökre búcsút vehessenek; ellenben azt eszközölgék, hogy a' tanulás reájok nézve mellőzhetetlen lelki-szükséggé váljék, 's így az iskolán kívül is holtig tanulva éljenek, és élve tanuljanak! — Igen is, — e' XIX században korunk szelleme mindeneknek előtte azt követeli a' honi tudományos egyetemünktől, hogy a' hazának tudományt szerető tudósokat adjon.

Azután pedig minél több nagy embereket. — Nagy emberek és nagy férfiak a' közéletben sokszor felcseréltetnek egymással, mintha egészen egyenlő jelentésűek volnának; pedig a' kettő között végtelen a' különbség. Végtelen a' különbség akár feltűnésüket, akár működéseiket, akár érdemeiket tekintjük. — Feltűnésüket tekintve, a' nagy férfiak igen is, mindenkor a' ritkaságok közé tartoztak. És Leonidas lelkes neje Gorgo amaz esméretes feleletében: „a' spartai nők joggal vágyhatnak uralkodni férjeiken, mint-hogy egyedül ők azok, kik nagy férjfiakatszülnek“ — Kétségkívül inkább csupa kérkedő elmésséget

mondott, mint igazságot. Mert nagy férjfiakat előteremteni, Istenen kívül, senkinek sem áll hatalmában. Ilyeneket nem az anyáknak akarátja, hanem a' művészkedő természet hatalma igen gyéren, sokszor sok évek után egyszer állít elő, akkor is, mikor jó kedvében épen remekelni akar. Mindazáltal, bár milly ritka tünemények legyenek is a' nagy férjfiak, — még kisebb számban találkoztak mindenkor a' nagy emberek! Tekintsük át a' nemzeteknek mindenkori történeteiket. Több kitűnő jelességű férjfiak között, hány Gideonja volt a' zsidó népnek — hány Epaminondasuk a' Görögöknek, — hány Cincinnátusuk a' Rómaiaknak? — hány Hunyady Jánosuk a' Magyaroknak, — hány Franklinjok és Bolívarjok az újvilág lakosainak? — 'S működéseiket vévén mindkettőnek számba, tagadni nem lehet, miszerint ahhoz, hogy valaki nagy férjfiu lehessen, sok kívántatik: szükséges, hogy reá már mind kisdetre bölcsőjében szokatlan kegygyel mosolygott legyen a' szerencse nemtője. Mert rendkívüli tettekkel fényleni, ragyogni a' világ előtt, — felzuditani, megeleveníteni, mozgásba hozni a' részvétlen mindennapias embercsoport kedélyének tunyán heverő tengerén a' hullámokat, ez nem lehet középszerű erőknek, tulajdonoknak, tehetségeknek feladása. A' ki életet gerjeszteni, nagy törekvésekre élesztteni akar, annak magában nagyban élnie, nagyra törekednie kell! Mindazáltal, ha sok kell ahhoz, hogy valaki nagy férjfiu lehessen, semmivel sem kell keyesebb ahhoz, hogy nagy ember legyen. Mert valjon mi nehezebb, saját hatalmas ingereinek engedve, másokban a' magasabb életnek szikráit élesztteni-e, vagy pedig a' maga kebelében lángra gyúlt szenvedelmek erőszakjának parancsolni tudni? Kicsoda a' nagyobb hős, a' ki erős várak bástyáit ostromolva meghódítja — vagy a' ki saját fellázadt indulatin uralkodik? — 'S végre mindkettőjüknek érdemeiket mélytányolva, meg kell vallanunk, hogy a' világtörténetének a' nagy férjfiak adtak anyagot, ők szereztek hirt, nevet, dicsőséget a' Népeknek;

ők adtak a' közönséges és unalmas eseményeknek érdekes színezetet. Mindazáltal ha a' nagy férfiak által készített háborúk és csaták vérmezején, a' nyomor és inség szemlélésében kifáradt lelkeink pihenni akarnak, óhajtott enyhé helyet csak ott találunk a' hol a' nagy emberek magas erényeik által illyent készítettek. Ők azok, kik a' pusztító versengések romjaira a' béke olaját tűzik ki; — ők azok, kik a' bús komoly bajnoknak jobbjaiból kivevén az öldöklő pallost, 's azt sarlóvá változtatva adják a' derült aratónak kezébe: ők azok, kik a' családi élet örömeinek menedéket nyujtnak a' kunyhókban, és palotákban — ők azok, kik a' fegyver csörgések által elijesztett tudományokat az elvadult erkölcsök megszelidítésére ismét vissza vezetik a' társas élet körébe! — Tehát röviden kimondva, a' nagy férfiak és nagy emberek között abban áll a' legtetemesebb különbség, hogy midőn azoknak a' bőkezű természet készíti a' lépcsőket a' dicsőség fénypolczára, ezeknek oda a' józan nevelés egyengeti a' darabos utat; midőn azokat az ajándékban vett kitűnő talentum ékesíti, ezek a' magok küzdéseik által szerzett nemes jellemben ragyognak; — midőn azokat öszve kell hasonlitanunk a' viharos szélvésznel, melly erős mozgás által megtisztítván egyfelől a' gőzkört, másfelől rémületes pusztításokat okoz, emezeket öszve kell hasonlitanunk a' világító és melegítő verőfénnel, melly mindenfelé életet, jóllétet, örömet áraszt. — Midőn amazok hiresekké teszik a' népeket, ezek boldogságot adnak nekik, — midőn amazok az aljas sokaság közül kiváló jelességükért félve rettegve csudáltatnak és bámultatnak, akkor nekünk ezeket Istent utánzó jóságukért tisztelnünk, szeretnünk; áldanunk kell! Mind ezek után most már azt kérdezem, kikkel nyer az emberiség többet, a' nagy férfiakkal-e, vagy a' nagy emberekkel? — A' mi korunk kitűnő sajátságai közé, mellyekkel a' mult idők nehezkes szellemét mesze túl szárnyalja, tartozik az is, hogy a' Világ megváltójának lelkétől jobban áthatva, az élet szükségzeit tisztábban felfogja, 's igényeivel

biztosabb úton jár. Ő tudja, hogy nagy férjfiúnak nem minden ember születik; de jeles emberré mindenkinek kell is, lehet is lennie; tudja, hogy az embert semmi sem miveli jobban, mint a' tiszta tudomány, és hogy azon intézetek, mellyek a' tudományok ápolására szánvák, az által; hogy az ifuságnak az igazi emberiség képét szeme eleibe állítván, e' célra kimondhatatlan sokat tehetnek; azért e' XIX. században korunk szelleme azt követeli honi tudományos egyetemétől, hogy minél több tudományt szerető tudósokat, és minél több nagy embereket neveljen a' hazának.

Végre pedig minél több jeles honfiakat is. Mihelyt valakivel annyira megizleltetik a' tudományok szent forrása, hogy abból meríteni szereti életének legédebb élvezeteit, — s mihelyt valakinek kebele annyira megihlettetik a' nemesebb érzelmek szent szerelmétől, hogy nagyobb méltóságra nem vágyik, mint ember lenni igaz értelemben, azonnal kész a' tiszteletre méltó világ polgár. Azonban még korántsem kész az igaz hazafi. Sőt éppen mikor valaki a' világnak egészét tűzi ki magának szempontul, akkor kerülheti el figyelmét annak egyes része; — mikor valaki az egész emberi nemet kívánja ölelni, éppen akkor sikamlík ki karjai közül az egyes nemzet kisebb érdeke; — mikor valaki magát mindenek eránt kötelezve érzi, éppen akkor felejtkezik meg arról, a' mivel legközelebb az övéinek tartozik. Pedig illik-e mind ez akár melly külön társaság tagjához? Noha tökéletesen igaz, hogy az egyes rész mindenkor az egészben foglaltatik, és ott nem lehetnek istenes jogok, hol a' kisebb körnek igényei a' nagyobb közönségnek igazaival össze ütköznek, mindazáltal valamint nem becsületes családatya az, a' ki akármelly közönség jogainak saját házanépének jóllétét elhanyagolja: szintugy nem becsületes honfi az, a' ki az egész világ, egész emberiség eránti kötelelességeivel összehangzásba nem tudja hozni azt a' szent kegyeletet, mellytől szívének hazája eránt lángolnia kell. — Ugyan azért a' hazafiuságot a' tudo-

mányosság és emberesedés mellet még külön is ápolni kell, annál inkább, mert ahoz külön magas erények kívántatnak, mellyek könnyen félre értett miveltség, pusztá esmeretek, általános érzelmek és csupa szájaskodás által még koránt sem pótoltatnak. — Jobb a' tisztességes háborúság a' szives barátságnál, ezt mondja egy régi példabeszéd, és tökéletesen igazat mond. A' becsületes ellenség, ki nyíltan kimutatja, hogy ártani akar, korántsem olly veszedelmes, mint a' szeretetet képmutató albarát, ki segiteni távulról sem hajlandó. Mert ellenséggel szemközt, kiki tudja hogy őrizkednie kell, 's így biztosíthatja magát, de enyelgő barátinak karjai között, kiki örömet hiszi, hogy féltetni valója nincsen, 's így bizalmában hamar megcsalódik. — Ennek a' kinos csalódásnak volt kitéve más elsűlyedt országok mellett, különösen szerencsétlen honunk. Legdühösebb ellenségei ellen, kik határit fegyverrel nyíltan megtámadták, mindég tudta magát védelmezni és fentartani, de zsákmányává lett közönségesen szives barátinak, kik hazafiságról sokat beszéltek 's azt nem esmerték, nyelvét szépek, gyönyörűnek mondták, 's nem beszéltek, földjét áldottnak hirlétek, 's nem mivelték, — alkotmányát magasztalták, 's nem javították, törvényeit könyv nélkül tudták, 's nem tisztelték — szabadságával kérkedtek, 's népének rablánczokat koholtak, — boldog jövővel kecsegtették, 's virágzására semmit sem tettek. — Ezen nyomorúságból szabadulást semmi sem eszközölheti hatályosabban, mint a' tudományos intézetek az által, hogy az ifúságot a' hazáérti kötelességekkel korán megesmertetik, 's őket Lykurguszoknak, Aristidéseknek, Leonidászoknak, Demosthenéseknek, Kokleszeknek, Scävolaknak, 's több nagy honfiaknak, — kik hazájoknak nem üres szónoklatokkal, hanem bölcs tanácsaikkal, vagyonukkal, erejükkel, idejükkel, életükkel szolgáltak, — nemes példáik által lelkesítik, 's erényeik követésére buzdítják. — 'S ugyan azért e' XIX században korunk szelleme méltán követeli honi tudományos egyetemünktől, hogy minél több tudományt szerető

tudósokat minél több nagy embereket, 's minél több nagy honfiakat adjon a' hazának.

És én most már mindazon nyomasztó érzésektől, melyek beszédem kezdetén keblemre nehezültek, menekülve, büszkén tekintek körül ez engemet itt övedző körben, hol honi tudományos egyetemünk tanítóit és tanulóit egyesülve látom, Magasabbra emelkedik bennem a' lélek, midőn meg-gondolom, hogy mi vagyunk azok, kikben édes honunk legnemesebb igényei és reményei központosulnak, és hogy a' mi működésünk az a' feltétel, mellytől ezen igényeknek és reményeknek teljesülése függ. Magasztos, felséges az a' feladás, nagy tekintetű bölcs férjfiak kedves Tisztársaim! melly nekünk e' honi tudományos Egyetemünk Tanárainak jutott. A' mi képességünk, ügyességünk, szorgalmunk az a' kutfő, mellynek bőségéből kell a' serdülő nemzedék egy nagy részének tudományos művelődését meríteni. Hagyunk úgy világoskodni világosságunkat az egész világ előtt, hogy mindazok, kik tanításunkat hallgatják igazán okuljanak — kik életünket nézik igazán javuljanak — 's kik példánkat követik, igazán boldoguljanak, 's ez által az igazság nappala mindinkább derüljön, a' világ mind inkább emberesedjék, honunk mind inkább felviruljon!

De feladástok nektek sem csekélyebb honi egyetemünk Tanítványai, kedves ifju Barátim. Ti vagytok, kiktől az emberiség és haza, jobb jövődjét reményli. Előbb utóbb ti lesztek azok, kiknek az élet piaczárol lelépő jelesek helyét kell pótolnotok! Minden mi iparkodásunk csak úgy teremthet kívánt gyümölcsöket, ha ti azt fogékony lélekkel sikeressé teszitek.

Ti túl vagytok immár az éretlen gyermekkor habozásain. Nektek éreznetek kell, hogy az életnek tavaszát, melly hamar elmulik, és többé vissza soha sem jó, használni szükséges. Tudnotok kell, hogy a' tudomány az, a' mi az értelmet felvilágosítja, — a' jellem az, a' mi az embert nemesíti, — a' haza szeretet az, a' mi a' honfiakat éke-

siti. Azért lelkesüljétek fel minden szépnek, jónak felkaro-
lására, — szedjétek ki a' ferde nézetek, vélemények, okos-
kodások polvája közül a' szent igazság éltető magvait, —
rázzátok le magatokról a' gyáva divatnak rablánczait, — ké-
szüljétek, ne csak pusztá beszéddel, hanem erénnyel és élet-
tel szolgálni az édes hazának! — 'S ha ezen atyai indulat-
ból származó buzdításomnak köztetek óhajtott foganatja
lesz, vég órámban is áldani fogom e' reám nézve ünnepé-
lyes napot. M o n d t a m.